

TYÖ-

ELÄKE

1965 no

2

**ELÄKETURVAKESKUKSEN
JULKAISU**

TYÖ- ELÄKE

1965 N:o **2**
Eläketurvakeskuksen julkaisu

PÄÄTOIMITTAJA: MATTI KARJALAINEN
TOIMITUKSEN OSOITE: KALEVANKATU 6
H E L S I N K I • P U H E L I N 6 4 2 5 1 1

Sisällys

Palvelus työeläkkeen hakijoille s. 3 • Muutos kansaneläkelain työkyvyttömyyskäsitteeseen s. 4 • Eläkelaitosten lausunnot valitusviranomaisille ja toimenpiteet asian ollessa vireillä valitusasteella s. 8 • Kausivaihtelusta LEL-työaloilla s. 13 • Eläkeiän vaikutus eläkekustannuksiin s. 18 • Ammatissa toimivan väestön osuus eri ikäryhmissä s. 21 • **Järjestelmän piiristä:** Rahastovajauksen luottovakuutus eläkevakuutuksen yhteydessä s. 23 • Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan toiminnasta s. 24 • Uusia yleiskirjeitä s. 25 • Ennakkotietoja työeläkkeensaajista s. 26 • Kortfattade sammandrag ur artiklarna s. 27—31 • English Summaries s. 31—32.

Palvelus työeläkkeen hakijoille

Työeläkejärjestelmä on maksanut eläkkeitä työeläkelakien voimaantulosta lähtien. Eläkehakemuksen työntekijä saa jättää mille työeläkelaitokselle haluaa, ja lakikin velvoittaa eläkelaitokset auttamaan toisiaan. Eläkelaitosten ja työnantajien yhteistyöllä kaikki on näin voitu hoitaa tähän saakka. Eläkeläisten lukumäärä kasvaa kuitenkin nopeasti — lukijat muistanevat, että se kolminkertaistui viime vuoden aikana — ja kehitys jatkuu kiihtyvällä nopeudella. Pääasiassa pyrkimys eläkkeenhakijain jatkuvaan joustavaan palvelamiseen johti siihen yhteistyöehdotukseen, minkä Eläketurvakeskus teki rahalaitoksille ja postille ja jonka tuloksena ne toukokuun vaihteesta lähtien ottavat vastaan työeläkehakemuksia ja haluttaessa auttavat eläkkeenhakijaa neuvoilla. Asia on vielä niin uusi, että kokemuksista ei voida puhua mitään. Ulkonaisesti järjestely näyttää olevan kunnossa, ja parannuksia voidaan aina tehdä. Ennestään tehtävässä mukana olleiden laitosten ja toimimien edustusverkkoon tällä järjestelyllä saatiin eri puolille maata yli 4.000 uutta työeläkehakemusten vastaanottopistettä.

Jokaisen kunnan alueella on nyt siis useitakin paikkoja, joissa työntekijä voi toimittaa eläkehakemusasiansa ja saada siihen tarvittavat lomakkeet ja ohjeet. Koko maahan näin luotu palvelujärjestely tyydyttäneenä tässä asiassa tarpeen pitkäksi aikaa. Rahalaitokset ja posti ovat jokaiselle tutut ja yleensä kaikkialla lähellä ja helposti löydettävissä. Ne ovat myös ennestään tavalla taikka toisella yhteistyössä sekä työeläkelaitosten että työeläkkeen hakijain kanssa. Se vähä uutta ja outoa, mitä tähän laajentuneeseen toimintaan ehkä liittyy, kuuluu toimistopöydän palvelevalle puolelle. Eläkkeenhakijoille järjestelystä ainakin on pelkkää etua.

Muutos kansaneläkelain työkyvyttömyyskäsitteeseen

Kansaneläkelakia sovellettaessa on vuoden 1957 alusta lukien pidetty työkyvyttömänä henkilöä, joka sairauden, vian tai vamman takia on kykenemätön huolehtimaan itsestään voimiaan ja kykyjään vastaavalla työllä. Tämän yleistä työkyvyttömyyttä edellyttävän säännöksen on katsottu liiaksi rajoitettavan työkyvyttömyyseläkkeen myöntämahdollisuuksia, mistä syystä hallitus antoi vuonna 1964 eduskunnalle esityksen kansaneläkelain 22 §:n muuttamiseksi niin, että työkyvyttömänä pidettäisiin henkilöä, joka sairauden, vian tai vamman takia on kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Eduskunta hyväksyi muuten hallituksen esityksen, mutta lisäsi siihen vähentääkseen säännöksen tulkinnanvaraisuutta sanat ”siihen verrattavaa”. Viime joulukuun 30 päivänä annetussa laissa, joka tuli voimaan heinäkuun 1 päivänä 1965, kansaneläkelain 22 § on kokonaisuudessaan näin kuuluva:

22 §

Työkyvyttömänä pidetään tätä lakia sovellettaessa henkilöä, joka sairauden, vian tai vamman takia on ky-

kenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Työkyvyttömänä pidetään aina pysyvästi sokeaa ja liikuntakyvyttöntä samoin kuin muutakin henkilöä, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää joko määräjaksi tai toistaiseksi.

Verrattaessa edellä olevaa pykälää työntekijäin eläkelain (TEL) ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL) vastaaviin pykäliin voidaan todeta, että työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset ovat kaikissa kolmessa laissa pääpiirteiltään samanlaiset, ne edellyttävät **ammattillista työkyvyttömyyttä**. — Sekä TEL:n että LEL:n mukaan oikeus työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen on 18 vuotta täyttäneellä työntekijällä, joka sairauden, vian ja vamman takia on kykenemätön suorittamaan entistä työtään tai muuta työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana ja

työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika huomioon ottaen, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan. — Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko määrääjäksi tai toistaiseksi sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa työkyvyttömyyden alkamista, ei kuitenkaan takautuvasti vuotta pitemmältä ajalta ennen eläkkeen hakemista.

Edellä selostetuista säännöksistä ilmenee kuitenkin, että TEL:n ja LEL:n työkyvyttömyyssäännökset poikkeavat kahdessa olennaisessa kohdassa kansaneläkelain vastaavista säännöksistä. Ensiksikin sekä TEL:n että LEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen saamisen ehtona on, että työkyvyttömyyden voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan, ja toiseksi työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää takautuvasti sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa työkyvyttömyyden alkamista, ei kuitenkaan takautuvasti vuotta pitemmältä ajalta.

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä ei enää ole työkyvyttömyyden pysyvyys tai, että se kestätyään kuusi kuukautta kestää vielä huomattavan pitkän ajan, vaan sen saamisen ehtona on vain se, että oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan on lakannut (tai että päiväraha hakemus on sairausvakuutuslain 14 ja 15 §:n mukaan hylätty).

Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan voitane myöntää aivan lyhyen, pari kolme viikkoa kestävä työkyvyttömyyden takia. Tähän viittaavat eläkkeen maksutapaa koskevat määräykset. Niiden mukaan

eläke maksetaan kuukausittain hakemusta seuraavan kuukauden alusta lukien. Sitä ei voida maksaa takautuvasti. Tältä pohjalta lähtien voitaneen katsoa, että työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että hakija on kykenemätön tekemään tavallista työtään eläkettä hakiessaan ja seuraavan kuukauden alussa ja että hänen työkyvyttömyytensä voidaan arvioida jatkuvan ainakin kuukauden ajan. Tämä merkitsee keskimäärin ainakin puolentoista kuukauden kesto.

Ennen kuin vakuutettu voidaan katsoa kansaneläkelain mukaan oikeuteksi työkyvyttömyyseläkkeeseen, on todettava, että

1. hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan on lakannut (tai hänen päiväraha hakemuksensa on hylätty),
2. hänen työkykynsä on alentunut sairauden, vian tai vamman vuoksi,
3. hänen työkykynsä alentuminen on niin suuri, että se estää häntä tekemästä tavallista työtään,
4. hän ei kykene tekemään tavallista työhönsä verrattavaa työtä, jota on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisena toimeentulon turvaavana tai
5. hän on pysyvästi sokea, liikuntakyvytön tai sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

1. Päivärahaoikeus SVL:n mukaan

Korvaukseksi sairaudesta johtuneesta työkyvyttömyydestä suoritetaan sairausvakuutuslain nojalla päivärahaa. Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edel-

leen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.

Päivärahaoikeuden edellytyksenä on edelleen,

- että vakuutettu on 16—64 vuotias,
- ettei vakuutettu ole ollut sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltänyttä kolmen kuukauden aikaa omasta syystään vailla omaa tai toisen työtä sekä
- että työkyvyttömyys on jatkunut määrätyn odotus- eli karenssiajan, joka on työkyvyttömyyden alkamispäivän ja 14 sitä lähinnä seuraavan arkipäivän pituinen.

Samaksi sairaudeksi katsottavan sairauden johdosta suoritetaan päivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahan suorituspäivien luku nousisi 300 päivään.

2. Sairaus, vika tai vamma

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen yhtenä ehtona on, että työkyvyn alenemisen syynä on sairaus, vika tai vamma. Jos työkyvyttömyys johtuu muista syistä, kuten työnhaluttomuudesta tai työttömyydestä, ei työkyvyttömyyseläkettä voida myöntää. Jos vakuutettu esimerkiksi luonnevikaisuuden vuoksi ei tee työtä, voidaan häntä pitää työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutettuna vain harvoissa poikkeustapauksissa. Ei myöskään alkoholistia yleensä voida pitää lain tarkoitettamana työkyvyttömänä, ellei sen seurauksena ole syntynyt sairaalloisia muutoksia joihinkin elimiin, kuten hermostoon, sydämeen tai maksaan.

3. Työkyvyttömyysaste

Vaikka työkyvyttömyyden arvioinnissa otetaan huomioon muutkin kuin puhtaasti lääketieteelliset tekijät, on vakuutuslääketieteessä yleisesti omaksutun kannan mukaan ammatilliseen työkyvyttömyyteen perustuvan työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksenä miltei poikkeuksetta, että hakijan työkyky on **alentunut vähintään puolella**. — On kuitenkin huomattava, että lääketieteellisesti arvioituna suurimääräinenkin henkinen tai ruumiillinen vajavuus ei oikeuta eläkkeen saamiseen, jos asianomainen vajavuudesta huolimatta kykenee terveytään vaarantamatta tekemään tavallista työtään, mutta toisaalta taas pienempikin sairauden, vian tai vamman aiheuttama haitta riittää eläkkeen myöntämiseen, jos se estää pitkälle erikoistunutta ammattimiestä jatkamasta ammatinsa harjoittamista ja tekemästä muuta siihen verrattavaa työtä.

4. Tavallinen työ tai siihen verrattava työ

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei vakuutettu kykene tekemään **tavallista työtään** tai **muuta siihen verrattavaa työtä**, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Tavallisena työnä on pidettävä sitä työtä, jota vakuutettu pisimmän ajan päivästä tekee ja josta hän saa pääasiallisen toimeentulonsa. Jos vakuutettu

joutuu työkyvyn alentumisen vuoksi luopumaan lisä- tai ylitöiden tekemisestä, ei häntä voida tämän vuoksi pitää työkyvyttömänä, vaikka hän olisikin pitkän aikaa säännöllisesti tehnyt mainittuja lisä- tai ylitöitä. Esimerkiksi, jos suuren perheen äiti, jonka pääasiallisena tehtävänä on kodinhoito, joutuu työkykynsä alentumisen vuoksi jättämään vakinaiset siivouspaikkansa, ei häntä voida pitää työkyvyttömänä, jos hän edelleen kykenee suorittamaan perheensä kotitaloustyöt. Toisaalta taas jos esimerkiksi kansakoulun opettajana toimiva pienen perheen äiti, joka pääasiallisesti on hoitanut vakinaista opettajan tointansa, joutuu siitä luopumaan siihen kykenemättömänä, häntä on pidettävä lain tarkoittamana työkyvyttömänä, vaikka hän kykenisikin edelleen hoitamaan pienen perheensä talouden.

Arvioitaessa minkälainen vakuutetun tavalliseen työhön verrattavan työn tulee olla, jotta sitä voitaisiin pitää hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, on huomattava, että mitä vanhempi vakuutettu on, mitä kauemmin hän on työskennellyt ammatissaan, mitä erikoistuneempi hän on omaan alaansa, sitä pienempi on sopivien töiden piiri ja päinvastoin, nuorelle ja ammattitaidottomalle sopivien töiden piiri on laaja.

Kohtuullisen toimeentulon turvaavana voitaneen pitää sellaista asianomaisen voimia ja kykyjä vastaavaa työtä, josta ansiotulot ovat vähintään puolet entisistä. Edellytyksenä kuitenkin

on, ettei mainittuja ansiotuloja suoriteta sosiaalisista syistä työstä, jolla ei ole käytännöllistä merkitystä.

Lisäksi on huomattava, että jos vakuutettu, joka on tullut kykenemättömäksi entiseen työhönsä, kuntoutetaan suostumuksensa mukaisesti uuteen ammattiin, on hänelle sopivana työnä pidettävä myös tätä uutta työtä ja siihen verrattavaa työtä.

5. Sokea, liikuntakyvytön ja avuton

Sokeaa, liikuntakyvyttönsä tai avuttomassa tilassa olevaa pidetään lain tarkoittamana työkyvyttömänä, jos hänen sokeutensa, liikuntakyvyttömyytensä tai avuttomuutensa on **pysyvä**.

Tilaa voidaan pitää pysyvänä lain tarkoittamassa mielessä, kun on todennäköistä, että se kestää vähintään kaksi vuotta ja tilan parantuminen senkin jälkeen on epävarmaa.

Sokeana pidetään henkilöä, jolta puuttuu suuntausnäkö hänelle tuntemattomassa paikassa.

Liikuntakyvyttömänä pidetään henkilöä, joka ei voi käyttää alaraajojaan liikkumisessa.

Avuttomana, joka ei voi tulla toimeen ilman toisen apua, pidetään henkilöä, joka tarvitsee toisen henkilön apua säännöllisesti huomattavan monessa jokapäiväisen elämän toiminnassa, kuten peseytymisessään, pukeutumisessaan, syödessään tai tarpeillaan käydessään.

Eläkelaitosten lausunnot valitusviranomaisille ja toimenpiteet asian ollessa vireillä valitusasteella

Lausunnon antamisen osalta esittäisin toivomuksen siitä, että lausunnot annettaisiin mahdollisimman nopeasti. Käytännössä näin useimmiten tapahtuukin. Eläkelautakunnassa voitiin valmistavat toimenpiteet vuonna 1964 suorittaa niin nopeasti, että päätös normaalitapauksissa voitiin antaa noin kahden kuukauden kuluessa siitä, kun valituskirjelmä oli saapunut. Lausunnossa olisi asiaan oleellisesti vaikuttaviin seikkoihin kiinnitettävä huomiota samoin kuin siihen, onko valitus määräajassa tehty. Ellei näin ole ja valituskirjelmässä on esitetty myöhästymiselle syytä, on näistä annettava lausunto. Kun käytännössä on esiintynyt päätöksiä, joihin ei ole merkitty postituspäivää, on eläkelaitoksen syytä lausuntoa valmistellessaan tarkistaa, etteivät asiakirjat tältä kohdin ole puutteelliset. Mikäli valitus on määräajassa tehty, asiasta ei tarvitse sisällyttää lausuntoon mainintaa.

Milloin valituskirjelmä koskee vain jotain määrättyä osaa päätöksestä, on lausunnossa tietenkin kiinnitettävä tähän kohtaan erityistä huomiota. Samalla on eläkelaitoksen kuitenkin tutkittava päätös muiltakin osin ja annettava asiasta kokonaisuudessaan lausunto.

Eläke-etuuksien osalta on lausunnossa syytä aina mainita, ovatko ne vähimmäisehtojen mukaiset vai onko lisäetuja. Jos viimeksi mainittuja on, on myöskin ilmoitettava, onko ne rekisteröity ja milloin tämä on tapahtunut. Asian selvittämiseksi tarvitaan usein lisäselvitystä, ja tarkoituksenmukaista sekä asian käsittelyä nopeuttavaa näyttäisi olevan, että eläkelaitos tarvittaessa hankkii tämän selvityksen.

Käytännössä tapahtuu nykyisin melko usein, että eläkelaitos valituksen johdosta antaa uuden päätöksen ja lausunnon yhteydessä ilmoittaa näin tehneensä, selostaen päätöksen sisällön tai

liittäen jäljennöksen päätöksestä lausuntoonsa. Eläkelautakunta on asettunut sille kannalle, että näin ei saisi menetellä ja sisällyttänyt päätöksiinsä myös nimenomaan lausuman siitä, ettei eläkelaitoksen olisi pitänyt ratkaista asiaa uudella päätöksellä sen ollessa valituksen johdosta vireillä eläkelautakunnassa.

Syynä siihen, että eläkelaitokset ovat ryhtyneet soveltamaan tällaista käytäntöä, on ilmeisesti ollut halu palvella asiakkaita mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Toisaalta tällainen menettely kuitenkin on omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Valittaja todennäköisesti luulee saamansa uuden päätöksen olevan lain edellyttämän päätöksen valitukseensa ja yllättyneen useimmiten, kun hän myöhemmin saa eläkelautakunnan päätöksen. Jos hän valittaa uudestakin päätöksestä ja saa siten eläkelautakunnan päätöksen ensimmäiseen valitukseensa, ei hän tiedä missä vaiheessa hänen asiansa on. Ja kun eläkelautakunta on ottanut päätökseensä eläkelaitoksen lausunnon perusteella lausuman myös uudesta päätöksestä, on uudesta päätöksestä tehty ratkaisu tietämättä mitään siitä, mitä eläkkeensaaja asiasta valituskirjelmässä sanoo. Eläkelautakunnan on siis annettava asiasta uusi päätös. Vielä mutkallisemmaksi asia tulee, jos uudessa päätöksessä on virhe, jonka eläkelautakunta huomaa.

Kysymyksen selvittämiseksi on syytä käsitellä eräitä yleisiä periaatteita ja sen jälkeen selvittää, mikä on TEL-LEL lainsäädännön suhde näihin periaatteisiin. Tällöin on ensinnä syytä lyhyesti

suorittaa pieni kertauskurssi eräiden käsitelmäritelmien kohdalta.

Vanhastaan jaetaan valtion toiminta lainsäädäntöön, lainkäyttöön ja hallintoon. Lainsäädännöllä saatetaan voimaan oikeussäännöksiä, lainkäyttöä taas on se valtion toiminta, jossa määrämuotoista prosessuaalista menettelyä noudattaen oikeusalamaiselle annetaan oikeussuojaa vahvistamalla auktoritaatiivisesti, tavallisesti erityisen tuomioistuimeksi organisoidun elimen arvovallalla ja lopulliseksi tarkoitettulla tavalla, mitä yksittäistapauksessa on pidettävä voimassaolevan oikeusjärjestyksen mukaisena ratkaisuna. Hallinto määrittellään nykyisin tavallisimmin negatiivisesti lausumalla, että hallintoa on kaikki se valtion ja muiden julkisyhteisöjen toiminta, mikä ei ole lainsäädäntöä eikä lainkäyttöä. Huomattavaa on, että hallinnon käsitteelle ei maassamme ole tunnusomaista se, että toimenpiteiden suorittajana on julkinen viranomainen.

Muodollisella lainvoimalla tarkoitetaan prosessioikeudessa sitä, että toimenpidettä vastaan ei ole enää käytettävissä mitään varsinaisia muutoshakukeinoja. Lainkäyttöasioissa annettavat päätökset saavuttavat yleensä tämän lainvoiman, mutta lisäksi niin sanotun asiallisen lainvoiman eli oikeusvoiman, jolla tarkoitetaan sitä, että ratkaisu on tullut sillä tavoin sitovaksi ja pysyväksi, että sitä on noudatettava. Oikeusvoimaista päätöstä ei sen antaja eikä ylempikään viranomainen voi toisensisältöiseksi muuttaa. Tällaista asiaa ei saa edes ottaa käsiteltäväksi.

Hallintotoimetkin tulevat lainvoimaisiksi niissä tapauksissa, joissa muutoksenhakutie on käytettävissä. Muodollisella lainvoimalla ei kuitenkaan ole hallinnossa samaa merkitystä kuin yleisprosessioikeudessa, koska hallintoviranomaisella on laajassa mitassa valta itse oikaista aikaisempia hallintotoimiaan. Muutoksenhakekeinojen käyttäminen ei hallinnossa, kuten siviili- ja rikosprosessissa, siis ole ainoa keino muutoksen saamiseen. Kysymys siitä soveltuvatko oikeusvoimaperiaatteet hallintotoimintaan, on sen sijaan vaikeampi ratkaista. Hallinto-oikeudellisessa lainkäyttömenettelyssä annettujen päätösten osalta katsotaan yleisten prosessioikeudellisten oikeusvoimaperiaatteiden soveltuvan. Hallintotoimien osalta ei sen sijaan ratkaisu ole niinkään yksinkertainen. Tosiasiallisten ja yksityisoikeudellisten toimien, yleismääräysten, virkakäskyjen ja -määräysten ei katsota saavan oikeusvoimaa, ei myöskään kielteisten hallintopäätösten. Riita-asioihin verrattavat asiat saavuttavat usein oikeusvoiman, samoin sellaiset päätökset, joilla perustetaan yksityiselle taloudellista laatua olevia oikeuksia, varsinkin milloin on kysymys pysyväisiksi tarkoitettuista järjestelyistä.

Keinot, joiden avulla haetaan muu-
tosta päätöksiin, olipa kysymyksessä
lainkäyttö tai hallintotoiminta, voivat
olla joko yleisiä eli säännöllisiä tai
ylimääräisiä. Hallinnon, mutta ei sen-
sijaan lainkäytön alalla esiintyy lisäksi
mahdollisuus muuttaa tehtyä päätöstä
ns. itseoikaisulla, joka luonteeltaan on
melko lähellä ylimääräisiä muutoksen-
hakekeinoja. Itseoikaisu voi teoriassa

tapahtua joko viranomaisten omasta tai
asianomaisen aloitteesta ja sisältää sen,
että sama viranomainen, joka on asian
ratkaissut, ottaa asian uudelleen käsi-
teltäväkseen ja antaa siinä uuden toi-
sensisältöisen päätöksen. Huomattava
on kuitenkin, että itseoikaisu voi, jollei
nimenomaan jonkin asian osalta ole
toisin säädetty, tulla kysymykseen vain
sellaisen hallintotoimen ollessa kysy-
myksessä, joka ei saavuta oikeusvoi-
maa.

Käsiteltävänäimme olevan probleeman teoreettisen selvittelyn kannalta on vielä mainittava ns. *lis pendens* periaate, joka prosessioikeudessamme on toteutettu OK 25: 21 §:ssä, jonka mukaan oikeudenkäyntivirheeksi leimataan se, että tuomioistuin on ”tuominnut asian ollessa haastettuna toiseen oikeuteen”. *Lis pendens* merkitsee siis sitä, että juttu on sidottu siihen tuomioistuimeen, jossa asia on pantu vireille. Tämä sidonnaisuus on meillä ehdoton prosessinedellytys, ts. jos tuomioistuin havaitsee siellä vireille pannun jutun olevan jo ennestään vireillä samassa tai toisessa oikeudessa, sen tulee omasta aloitteestaan jättää asia käsiteltäväksi ottamatta.

Professori Merikoski, joka meillä on perusteellisimmin selvitelletyt näitä kysymyksiä, on omaksunut sen kannan, että itseoikaisupyynnön tekeminen ei katkaise valitusajan kulumista eikä estä valituksen tekemistä, mutta että valituksen ns. devolutiivinen vaikutus, millä tarkoitetaan sitä, että asia siirtyessään valitusasteen käsiteltäväksi, lakkaa olemasta vireillä päätöksen antaneessa viranomaisessa, johtaa siihen, että itseoikaisuasian täytyy vali-

tusajan umpeen kuluttua raueta valituksen tultua vireille.

Käsitykseni mukaan eläkelaitosten toiminta niiden antaessa eläkepäätöksiä on hallintotoimintaa, mutta eläkelautakunnan ja vakuutusosoikeuden toiminta sensijaan lainkäyttöä. Huomioon ottaen edellä esitetyn teoreettisen selvityksen näyttää kuitenkin olevan niin, että rajanvedolla tässä kohdin ei ole suurta käytännöllistä merkitystä, koska itseoikaisu voi tulla kysymykseen sellaisen hallintotoimen osalta, joka saavuttaa oikeusvoiman. Ja kun eläkepäätökset merkitsevät yksityiselle tärkeäksi katsottavan etukysymyksen ratkaisemista pysyväksi tarkoitettulla tavalla, on ne ilmeisesti luettava niiden hallintotoimien ryhmään, jotka saavuttavat oikeusvoiman. Itseoikaisu voi näiden osalta näinollen tulla kysymykseen vain siinä laajuudessa, kuin tällainen mahdollisuus on laissa nimenomaan järjestetty.

TEL:n 21 a §:n 1 momentti koskee purkua ja on purkuoikeus siinä annettu vakuutusosoikeudelle. Päätöksen muuttaminen voi tämän nojalla tulla kysymykseen sekä eläkkeensaajan eduksi että vahingoksi. Toinen momentti antaa eläkelaitoksellekin itseoikaisuosoikeuden, jos kysymys on evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä. Edellä esitetyn teoreettisen selvittelyn pohjalta näiden säännösten tulkinta on yksinkertainen. Valitus aiheuttaa sen, että asian käsittely ensimmäisessä asteessa päättyy eikä itseoikaisua silloin voida käyttää. Epäselvyyttä tässä kohdin ovat omiaan aiheuttamaan näihin säännöksiin sisältyvät kaksi kin-päätettä. Ensimmäisessä mom:ssahan säädetään, että va-

kuutusosoikeus voi valitusajan päätyttyä **kin** purkaa päätöksen ja 2 momentissa lausutaan, että eläkelaitos**kin** voi käsitellä asian uudelleen. Voidaanko näistä sanonnoista vetää se johtopäätös, että itseoikaisu voisi tapahtua valituksen vireilläollessa**kin**?

Vastaavanlaiset purku- ja itseoikaisu-säännökset sisältyvät muihinkin viime vuosina annettuihin eläkelakeihin. Sanamuodollisesti esiintyy kuitenkin näissä säännöksissä eräitä eroavaisuuksia. Kansaneläkelaiissa on vastaavat **kin**-päätteet, merimieseläkelaiissa sensijaan näitä päätteitä ei ole. Valtion virkamiesten perhe-eläkelaiissa sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaiissa sensijaan on nimenomaan säädetty, että näitä säännöksiä voidaan soveltaa vain lainvoimaisen päätöksen ollessa kysymyksessä. Samansisältöiseksi on ns. eläkesääntökomitea ehdotanut näitä säännöksiä ehdotuksessaan valtion eläkelaiiksi.

Siinä hallituksen esityksessä, jonka perusteella 21 a § liitettiin lakiin, ei perusteluissa ole laajemmin selitetty säännöksen sisällystä, vaan vain viitattu kansaneläkelain ja merimieseläkelain vastaaviin, joustaviksi todettuihin säännöksiin. Edellä esittämäni teoreettiset näkökohdat huomioon ottaen on ilmeisesti katsottava, että 21 a §:n 1 momentissa esiintyvä kin-pääte rajoittuu koskemaan vain tätä momenttia ja on otettu tekstiin vain sen johdosta, että momentin alkuosassa on viittaus 21 §:ään, joka sisältää valitusta ja valitusaikaa koskevat säännökset.

Tätä tulkintaa tukee myös kansaneläkelain 45 §:ään 4. 11. 1960 tehty muutos. Pykälään lisättiin tällöin sään-

nös siitä, että eläkelaitos voi vireillä olevan muutoksenhaun estämättä väliaikaisesti ryhtyä maksamaan eläkettä tai korottaa eläkkeen määrää, jos valtuutetun terveydentilassa tai olosuhteissa on tapahtunut hänen oikeuteensa vaikuttava olennainen muutos ja että tästä on heti ilmoitettava sille valitusasteelle, jossa valitusasia on vireillä. Tämän lainmuutoksen perusteluissa todettiin säännös välttämättömäksi, nimenomaan sen vuoksi, että oikaisua ei voida toimittaa muutoksenhaun ollessa vireillä.

Päädyn näin ollen siihen, että TEL:n 21 a §:ää on tulkittava siten, että eläkelaitos ei saa suorittaa itseoikaisua silloin kun sen antamasta päätöksestä on valitettu.

Lopputuloksen ollessa tämän, on kuitenkin syytä harkita, miten asioiden hoito olisi käytännössä järjestettävä, jotta eläkkeensaajat eivät joutuisi kär-

simään päätösten viipymisen vuoksi. Olisi luotava menettely, jonka avulla ratkaisut tällaisissa asioissa saadaan aikaan mahdollisimman nopeasti. Taroituksenmukaisinta lienee tällöin menetellä siten, että eläkelaitos, todetessaan lausuntoa valmistellessaan että päätös olisi oikaistava, lausunnossaan, todettuaan tämän ja oikaisun tarpeen perustelut, pyytää valitusastetta palauttamaan asian. Valitusasteessa olisi tällaiset asiat käsiteltävä kiireellisinä. Järjestelmän toteuttaminen edellyttää lisäksi, että milloin eläkelaitos muutoin kuin valituksen johdosta valitusajan vielä kuluessa toteaa, että syytä oikaisuun on, oikaisupäätöstä ei tehdä ennenkuin valitusaika on kulunut umpeen ja eläkelautakunnalta tai vakuutusoi-keudelta on tiedusteltu, onko päätöksestä mahdollisesti valitettu. Mikäli valitus on tehty, olisi eläkelaitoksen pyydettävä asian palauttamista.

Kausivaihtelusta LEL-työaloilla

Yleistä

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki (LEL) säädettiin silmälläpitäen sellaisia työaloja kuten maa-, metsä-, rakennus- ja satama-ala, joille kausivaihtelusta johtuen lyhytaikaiset työsuhteet ovat tunnusomaisia. Eläkejärjestelmän nyt jo toimittua runsaat kolme vuotta on Eläketurvakeskuksen tietokoneilla hoitamaan työsuhderekisteriin kerääntynyt LEL-tilitystietoja siksi pitkältä ajalta, että työalojen kausiluonteisuutta on mahdollisuus mitata, ja verrata havaittua vaihtelua esim. Työmarkkinatutkimustoimiston työpanostietoihin.¹⁾ Sopivan aineiston tähän tarkoitukseen tarjoaa Eläketurvakeskuksen maaliskuussa 1965 toimeenpanema tilastoajo. Siinä tilitystiedot kerättiin joka kymmenenstä työntekijästä, jolle oli ajalta ennen syyskuuta 1964 kirjattu vähintään yksi LEL-tilitys. Kysymyksessä on siis 10 % näyte koko LEL-aineistosta, jota tässä on asianmukaisesti korotettu ja josta tarkasteltavaksi on otettu tuolloin tuorein rekisterissä ollut 12-kuukauden jakso 1. 9. 63—31. 8. 64.

¹⁾ Työvoimakatsaus n:o 4/1964

Koska sopivin kausivaihtelumuuttuja, työntekijäin työssäoloaika, puuttuu tilastotiedoista rekisteröintitekniikasta johtuen, on sen tilalle otettava joko rekisteröityjen työntekijäin lukumäärä tai palkkasumma kuukaudessa. Kummallakin näistä on omat heikkoutensa, sillä yleensä on todettava, että kausivaihtelualoilla kiireisinä aikoina työntekijän työpanos kokonaisuudessaan otetaan käyttöön, syntyy ylityökorvauksia, korkeapalkkaista urakkatyötä esiintyy useammin kuin hiljaisina aikoina jne. Siten kausityöalalla työpanoksen huippua lähestyttäessä työntekijäin lukumäärä kasvaa hitaammin ja palkkasumma nopeammin kuin esim. työtunteina mitattu työssäoloaika. Jos tässä tapauksessa otettaisiin tarkasteltavaksi palkkasumma, liittyisi sen käyttöön vielä eräs haittatekijä, sillä koska kausivaihtelua on tarkasteltava vuoden pituiselta jaksolta ja juuri vuosina 1963 ja -64 yleinen palkkataso nousi kumpanakin karkeasti 10 %, tulisi kuukuspalkkasummat tämän trendikehityksen puhdistamiseksi korjata jollain sopivalla ansiotasoindeksillä. Jo yksin tästä syystä on katsottu sopivaksi tarkastella kassoihin kuukausittain rekisteröityjä työntekijämääriä, jotka

vertailujen helpottamiseksi on muunnettu indeksiakasarjoiksi. Sarjojen peruspistelukuina (peruspiteluku = 100) ovat työntekijämäärien kuukausikeskiarvot, jotka tarkasteluajanjaksona olivat:

	Kassaan rek. työntekijöitä keskimäärin kuukaudessa 1. 9. 63—31. 8. 64
Työeläkekassa	
Maakassa	18.000
Metsäkassa	68.000
Rakennuskassa	117.000
Satamakassa	9.000

Koko LEL:ssä vastaava keskiarvo oli 207.000 työntekijää, joka ei ole kassoihin rekisteröityjen työntekijäin summa, koska työntekijä voi tulla kalenterikuukauden aikana rekisteröidyksi yhtä useampaan työeläkekassaan.

Maakassa

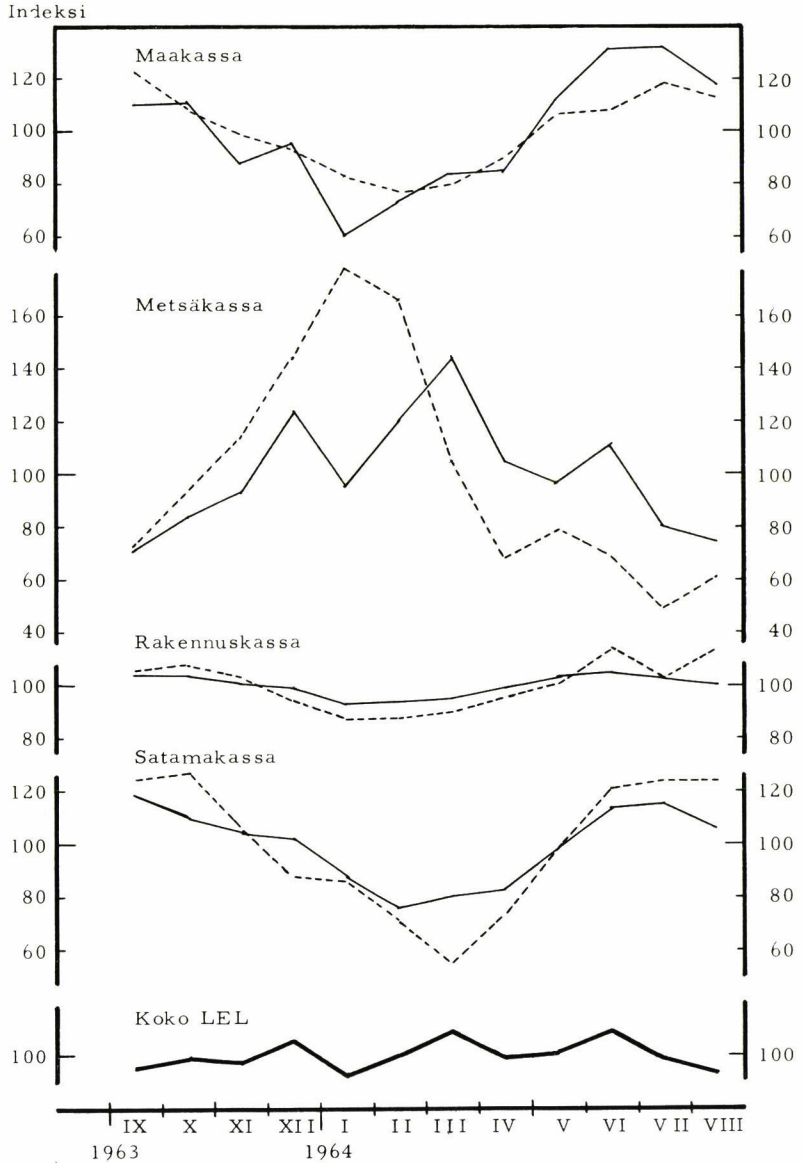
Maatalousalalla olisi odotettavissa, että vaihtelu työpanoksessa noudattaisi läheisesti vuodenaikojen siten, että huippu saavutettaisiin kesällä kasvukauden aikana ja hiljaisin kausi talvella maan jäädyttyä. Kuten myös kuvioista havaitaan, ei Maakassaan rekisteröidyn työntekijämäärän indeksi tee tästä poikkeusta. Maksimi sattuu välille touko-elokuu ja alin vaihe tammi-maaliskuuhun. Kaikkiaan on vaihtelu kuitenkin verraten laimeaa, sillä indeksi pysyttelee rajain 60—140 pistettä välissä. Kausivaihtelua tasoittavana tekijänä on huomattava, että LEL-maatalousalaan kuuluu mm. maatilien metsissä tehtävät hakkuutyöt, joiden painopiste on tal-

vikuukausina. Erityistä mielenkiintoa herättää tilapäinen heilahdus joulukuussa, mikä ilmeisesti johtunee vuodenvaihteen verotus- ja tilinpäätöstoimista, joiden vuoksi mahdolliset vuoden aikana erääntyneet tai ennakoituiden vaakuutusmaksut tilitetään.

Todettakoon lopuksi, että Maakassan työntekijämäärän indeksi noudattaa kiinteästi vertailuindeksinä olevia Työmarkkinatutkimustoimistojen arviolukuja työpanoksen määrästä maataloudessa ja että satunnaisvaihtelu poislukien indeksikäyrä seuraa loivaa yhden vuoden pituista aaltoliikettä, jossa taitepisteinä lasku- ja nousukaudella ovat loka-marraskuu ja huhti-toukokuu.

Metsäkassa

Perinteellinen metsätöiden suoritusajaksi on maamme oloissa ollut talvi, ja kuten kuvioista käy selville, keskittyy metsätöiden suurin osatyöpanos, tässä vertailusarjaksi valittu hakkuutyö, kolmen kuukauden jaksolle joulukuusta helmikuuhun, jolloin indeksiluku hetkellisesti ylittää 80 pisteellä keskiarvonsa. Lyhytaikaisesta huipusta johtuen kausivaihtelun laskukausi on kestoiltaan siksi pitkä, että heinäkuuhun ajoittuva minimi alittaa keskiarvon vain noin 50 pisteellä. Jos vuorostaan tarkastellaan metsäkassaan rekisteröidyn työntekijämäärän indeksia, on todettava, ettei se noudata em. kausivaihtelumallia. Maksimikohtia on useita: joulukuussa (124), maaliskuussa (144) ja kesäkuussa (111), ja yleisesti keskiarvon ympärillä tapahtuva värähtely on sa-

LEL-työntekijämäärän indeksi kassoittain 1. 9. 1963—31. 8. 1964

— Kasaan rekisteröityjä työntekijöitä, keskiarvo ajanjaksolla IX/63—VIII/64 = 100

----- Viiteindeksi työpanoksesta kassan edustamalla työalalla, keskiarvo ajanjaksolla IX/63—VIII/64 = 100. Viiteindeksit:

Maakassa: Työpanos maataloudessa työvuosina ¹⁾

Metsäkassa: Markkinapuutavaran hakkuissa käytetty työvoima ²⁾

Rakennuskassa: Työpanos rakennustoiminnassa työvuosina ¹⁾

Satamakassa: Lähteneillä laivoilla viety tavaratonnimäärä ²⁾

Lähteet: 1) Työvoimakatsaus 4/1964, 2) Tilastokatsauksia 11/1964

tunnaistetumpaa kuin hakkuutoissa olleen työvoiman. Selitystä tähän poikkeavuuteen löytynee ensinnäkin metsäkassan omaksumasta tilitystavasta, joka perustuu työalalla noudatettuun palkanmaksumenettelyyn. Työntekijät saavat suoritettavaksi määräurakoita, joista yhdellä erää työn valmistuttua suoritetaan palkan pääosa. Näin saattaa tilitysten perusteella laskettu työpanos metsäalalla kasautua urakkojen tilityskuukausiin, jotka tässä tapauksessa lienevät indeksin kolme maksimikohtaa. Toinen syy poikkeavuuteen on, että Metsäkassan työaloiksi luetaan myös muita kuin hakkuutyöt mm. uitto, sahaus ja työ kotimaanliikenteen aluksilla, joissa työpanoksen huippu saavutetaan kesäkuukausina. Tosin kovin suurta painoa nämä alat eivät saa, sillä kesäkuukausina, jolloin metsäkassan työntekijämäärän indeksi saavuttaa miniminsä, on vain viidesosa metsäkassaan rekisteröidyistä työntekijöistä tullut tilitetyksi ainakin yhdellä ko. aloja edustavalla työnimikkeellä muiden ollessa lähinnä hakkuutoissa.

Alunperin jyrkkä talvikuukausien kausiheilahdus metsäalan työpanoksessa on verraten tasoittunutta Metsäkassan työntekijämäärän indeksissä, jossa muodostuu tilitystekniikasta johdun omia, vuotta lyhyempiä heilahdusliikkeitä.

Rakennuskassa

Rakennuskassan piiriin kuuluu suurin osa LEL-työntekijöistä ja -palkkasummasta, joten siinä esiintyvä kausivaihtelu painaa eniten koko LEL:ssa. Kuten

kuviosta havaitaan, noudattaa rakennusalan työntekijämäärän indeksi erittäin loivaa aaltoliikettä, jossa vaihtelu tapahtuu välillä ± 5 indeksipistettä ajoittuen lasku talvikaudeksi ja nousu kesäksi toukokuusta lähtien. Tilapäisen kesäkauden taantuma sattuu elokuuhun, ilmeisesti kesälomista johtuvana, mutta muuten indeksi noudattaa Työmarkkinatutkimustoimiston arvioiteja rakennusalan työpanoksesta eri kuukausina. Tässä jälkimmäisessä indeksissä on huomattava kesäkuussa esiintyvä huippu ja sitä heinäkuussa seuraava lasku. Ilmeinen tilitysmenetelyn aikaviivästys aiheuttanee, että vastaava lasku rakennusalan LEL-työntekijämäärän indeksissä ajoittuu elokuuhun.

Rakennusalan kausivaihtelu on ilmeisesti tasoittumassa ja läpivuotinen työnsuoritus käymässä mahdolliseksi. Osaksi tasoittumiseen voi olla syynä, että julkinen valta pyrkii ajoittamaan maa- ja vesirakennus — yhtä lailla kuin julkisen huoneenrakennustoiminnan niihin vuodenaikoihin, jolloin yksityisessä sektorissa vähennetään työpanosta. Tästä myös lienee ilmeisenä seurauksena, että työntekijät pysyvät rakennuskassan alaisissa työsuhteissa kiinteämmin kuin muiden kassojen, koska sen edustamalla työalalla tarjoutuu työtä ympäri vuoden.

Satamakassa

Satama-alan työpanostietoja ei ole käytettävissä, joten tässä viiteindeksiksi on otettu kuukausittain satamista lähteiden laivojen viemä tavaraton-

nimäärä²⁾), jonka kausivaihtelumallia, tosin vaimentuneena aaltoliikkeenä, Satamakassaan rekisteröidyn työntekijämäärän indeksi noudattaa. Indeksien kausiheilahdus pysyy välillä ± 20 pistettä keskiarvon molemmin puolin ajoittuen maksimit syys- ja heinäkuuhun. Rakennuskassan tapaan on tässäkin todettava elokuussa ilmeisesti kesälomista aiheutuva tilapäinen lasku. Minimi saavutetaan helmikuussa sata-mien sulkeutuessa jääolosuhteiden vuoksi. Kaikkiaan kausivaihtelumalli noudattaa yhden vuoden pituista aaltoliikettä samalla tavoin kuin läheisesti vuodenaikoja seuraileva maatalous.

Satamakassassa ei, kuten ei rakennuskassassakaan, ole tilinpidollista vuoden loppuun ajoittuvaa maksimia, joka taas on Maa- ja Metsäkassoille tunnusomainen.

LEL-työalojen yhdistelmä

Vaikka eri kassojen edustamilla työaloilla oli havaittavissa selvää kausi-

luonteisuutta työntekijämäärän indeksissä, häviää tämä vaihtelu täysin, jos työaloja käsitellään yhtenä LEL-kokonaisuutena. Tähän vaikuttaa ratkaisevasti, että suurimmalla eli rakennusalalla kausivaihtelu on ensiksikin verrattain lievää ja toiseksi talvikauden lasku sen työntekijämäärässä sattuu sopivasti samaan aikaan kun toiseksi suurimmalla eli metsäalalla saavutetaan työntekijämäärän huippu. Metsäalan saamaa painoa koko LEL:ssä korostaa vielä se, että koko LEL:n kolme maksimia yhtyvät Metsäkassan vastaaviin. Seurattaessa tarkemmin käyrän kulkua käy kuviosta ilmi, että varsinaista vuoden pituista kausiheilahdusta on vaikea erottaa, joten LEL-työntekijämäärän indeksiä voidaan aiheellisesti pitää satunnaisuuttujana, joka kuu-kausittain vuorottelee ± 10 pistettä keskiarvon molemmin puolin.

Kassakohtaisessa tarkastelussa esiintulleet viiteindeksit on jätetty yhdistämättä, koska sopivaa yhteenpainotusjärjestelmää ei ole ollut käytettävissä.

²⁾ Tilastokatsauksia n:o 11/1964.

OLAVI VÄLIMÄKI

Eläkeiän vaikutus eläkekustannuksiin

Eräs eläkejärjestelmien vaikeista ja aina ajankohtaisista probleemoista on kysymys tarkoituksenmukaisen eläkeiän valinnasta. Tälläkin hetkellä on eduskunnassa lakialoitteita, joissa ehdotetaan eläkeiän alentamista raskaissa

ja kuluttavissa ammateissa. Hiljattain on myös jättänyt mietintönsä valtion viran- ja toimenhaltijoiden eläkeikäkysymystä pohtinut komitea. Eläkeiän määräämiseen vaikuttavia tekijöitä on tietysti useita, joista eräs tärkeimpiä on kustannuskysymys. Tämän kirjoituksen tarkoituksena onkin tarkastella eläkekustannusten riippuvuutta eläkeiästä.

1. Eläkeiän vaikutus eläkemenoihin palkansaajien eläkejärjestelmissä

Tarkastelun lähtökohdaksi on otettu sellainen palkansaajien eläkejärjestelmä, joka sisältää vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen. Eläkeiäksi on valittu 60, 63, 65 ja 67 vuotta. Työkyvyttömyyden käsite on valittu suurin piirtein samaksi kuin se nykyään on TEL:ssä. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke on yksinkertaisuuden vuoksi oletettu kaikille samaksi, 60 % palkasta. Perhe-eläkettä suoritettaisiin miespuolisen edunjättäjän jälkeen hänen leskelleen ja alle 18-vuotiaille lapsilleen. Leskeneläke olisi 30 % ja orvoneläke 6 % palkasta.

Laskelmien tulokset ilmenevät taulukosta 1, jossa on esitetty eläkemeno

Taulukko 1

Eläkeikä	Eläkemeno %:na työssäolevien palkoista			
	Vanhuuseläke	Työkyvyttömyyseläke	Perhe-eläke	Yhteensä
60 vuotta	14,9 %	1,4 %	5,2 %	21,5 %
63 vuotta	11,5 %	1,7 %	5,0 %	18,2 %
65 vuotta	9,5 %	2,0 %	4,9 %	16,4 %
67 vuotta	7,8 %	2,3 %	4,8 %	14,9 %

prosentteina työssäolevien palkkasum-
masta. Taulukko kuvaa lähinnä tilan-
netta ns. tasapainotilassa, jolloin eläke-
järjestelmä on jo voimassa täydellä teh-
hollaan. Laskelmia suoritettaessa on
oletettu kaikkien työntekijöiden tulleen
eläkejärjestelmän piiriin siten, että he
ovat oikeutettuja saamaan täyden eläke-
keen. Laskelmien tulokset ovat tietysti
riippuvaisia valituista lähtökohtaoleta-
muksista, kuten työssäolevien suku-
puoli-, ikä- ja palkkajakautumasta,
kuolevuudesta, työkyvyttömyyden ylei-
syydestä, perheellisyydestä jne. Koska
tässä kuitenkin tarkastellaan vain elä-
keiän vaikutusta eläkemenoihin ja
tämä sinänsä ei varsin voimakkaasti
riipu mainituista seikoista, jätetään va-
litut laskuperusteet tarkemmin selosta-
matta. Mainittakoon kuitenkin, että
kuolevuutena on käytetty väestön kuole-
vuutta vv. 1960—63 ja että työssä-
olevien määrän on oletettu kasvavan
1 %:lla vuodessa. Korostettakoon lisäk-
si, että siirtymisen vanhuuseläkkeelle
on oletettu tapahtuvan välittömästi
eläkeiän täyttämisen jälkeen. Käytän-
nössä kuitenkin tapahtuu eläkkeelle
siirtymisessä jossain määrin lykkäänty-
mistä, joka on sitä merkittävämpää mitä
alhaisempi eläkeikä on. Tämän seikan
huomioon ottaminen tasoittaisi taulu-
kossa esitettyjä lukusarjoja.

Kuten taulukosta havaitaan, eläkeiän
alentaminen merkitsee tietysti lisään-
tyviä vanhuuseläkekustannuksia, kun
taas eläkeiän korottaminen vähentää
niitä. Taulukosta nähdään, että eläke-
iän ollessa 60 vuotta ovat vanhuus-
eläkemenot likimain kaksi kertaa niin
suuret kuin ne ovat 67 vuoden järjes-
telmässä. Tämä johtuu ensinnäkin siitä,

että 60 vuoden järjestelmässä makse-
taan eläkettä pidemmältä ajalta kuin
eläkeiän ollessa 67 vuotta. Toinen elä-
kekustannusta lisäävä tekijä on se, että
vuosittain eläkkeelle siirtyvien määrä
on alemman eläkeiän järjestelmässä
suhteellisesti suurempi. Työkyvyttö-
myyseläkemenot taas ovat sitä kor-
keammat mitä korkeampi eläkeikä on,
sillä onhan työkyvyttömistä pääosa
juuri vanhoissa ikäluokissa. Taulukon
mukaan olisi työkyvyttömyyseläkemeno
67 vuoden järjestelmässä noin 60 %
korkeampi kuin 60 vuoden järjes-
telmässä. Perhe-eläkemenon riippuvuus
eläkeiästä on suhteellisen vähäinen.

Seuraavasta taulukosta 2 käy ilmi
eläkemenojen keskinäinen suhde eri
eläkeikäjärjestelmissä. Luvut on saatu
taulukon 1 luvuista merkitsemällä lu-
vulla 100 kustannusta 65 vuoden eläke-
iällä.

Taulukko 2

Eläkeikä	Eläkemenoa kuvaavat suhdeluvut	
	Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke	Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke
60 vuotta	142	131
63 vuotta	115	111
65 vuotta	100	100
67 vuotta	88	91

Taulukosta havaitaan, että eläkeiän
alentaminen 65 vuodesta 63 vuoteen
merkitsisi 11 % korotusta kokonaiselä-
kemenoon ja 31 % korotusta, jos eläke-
ikä alennettaisiin 60 vuoteen. Eläkeiän
korottaminen 65 vuodesta 67 vuoteen

puolestaan alentaisi eläkemenoja 9 %:lla. Mikäli on kysymys vain vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeistä, eläkeiän alentaminen 65 vuodesta 63 vuoteen merkitsee 15 % lisäkustannuksia ja eläkeiän alentaminen 65 vuodesta 60 vuoteen 42 % lisäkustannuksia.

Seuraavaksi tarkastellaan eläkejärjestelmää, jossa kokonaisaläke on edelleenkin 60 % palkasta, mutta jossa vähennyksenä otetaan huomioon kansaneläke. Koska kansaneläkelain mukainen eläkeikä on 65 vuotta, on kansaneläke otettu huomioon vanhuuseläkkeen vähennyksenä vasta tästä iästä lukien. Kansaneläkkeen määränä on yksinkertaisuuden vuoksi käytetty kaikilla samaa määrää 100 mk/kk ja eläkkeensaajien palkkakautuma on valittu suunnilleen sellaiseksi kuin se on nykyään TEL-piirissä. Perhe-eläkkeen suuruuteen ei kansaneläkkeen ole oletettu vaikuttavan vähentävästi. Eläkemenoa kuvaavat suhdeluvut ilmenevät taulukosta 3.

Taulukko 3

Eläkeikä	Eläkemenoa kuvaavat suhdeluvut, kun kansaneläke on otettu vähennyksenä huomioon	
	Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke	Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke
60 vuotta	155	138
63 vuotta	120	113
65 vuotta	100	100
67 vuotta	88	92

Kuten on selväkin, on eläkekustannusten suhteellinen ero tässä suurempi

kuin taulukon 2 mukaisissa luvuissa. Niinpä eläkeiän alentaminen 65 vuodesta 60 vuoteen merkitsisi vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkekustannuksen nousua 55 %:lla, kun taas nousu taulukon 2 mukaan oli 42 %.

Mainittakoon, että TEL-vakuutuksessa on vakuutusmaksu pakollisen eläketurvan osalta eläkeiän ollessa 63 vuotta 16 % ja eläkeiän ollessa 60 vuotta 46 % korkeampi kuin eläkeiän ollessa 65 vuotta. Nämä luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia taulukoiden 2 ja 3 lukujen kanssa, mikä johtuu mm. erilaisista eläke-etuuksista ja myös TEL:n mukaisten taannehtivien etujen finanssioimistavasta.

2. Yhteenveto

Vanhastaan on yksityisessä eläkevakuutuksessa nyrkkisääntönä ollut, että eläkeiän alentaminen yhdellä vuodella merkitsee vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkekustannusten nousua noin 10 %:lla. Taulukon 2 mukaan olisi nousu n. 8 % ja taulukon 3 mukaan n. 11 %, jotka luvut sopivat yhteen mainitun säännön kanssa. Jos mukaan otetaan myös perhe-eläke, olisi kuitenkin käytettävä pari prosenttiyksikköä pienempää lukua. Lisäksi on muistettava, että tämän kirjoituksen lukuja laskettaessa on jätetty huomioonottamatta työnteon jatkaminen yli eläkeiän, jolla seikalla on kustannuseroja tasoittava vaikutus. Joka tapauksessa on selvää, että kustannuskysymys on oleellinen — joskaan ei ainoa — tekijä keskusteltaessa tarkoituksenmukaisen eläkeiän valinnasta.

Ammatissa toimivan väestön osuus eri ikäryhmissä

Elisabeth Elfvengren on vuoden 1950 ja 1960 väestölaskennan tietojen perusteella tutkinut maamme ammatissa toimivan väestön jakautumista iän ja sukupuolen mukaan. *)

Vuonna 1960 pyydettiin kaikkia 14 vuotta täyttäneitä henkilöitä ilmoittamaan pääammattinsa, jona pidettiin säännöllistä kokopäivätyötä sekä sellaista osapäivätyötä, johon käytettiin vähintään puolet normaalista työajasta ko. ammatissa. Vuonna 1950 ei määriteltä erikseen työajan pituutta. Vuoden 1950 ja 1960 väestölaskennan tiedot eivät siten ole keskenään täysin vertailukelpoisia, koska eräitä ryhmiä, jotka vuonna 1950 laskettiin ammatissa toimivaan väestöön, ei enää vuonna 1960 luettu siihen kuuluviksi. — Tilapäisesti työttömät, asevelvolliset ja sairauden vuoksi tilapäisesti työstä poissa olevat henkilöt kuuluivat sekä vuoden 1950 että vuoden 1960 väestölaskennoissa ammatissa toimivaan väestöön.

Seuraavasta ilmenee ammatissa toimivien henkilöiden osuus koko väestöstä vuosina 1950 ja 1960:

	1950	1960
	%	%
Koko ammatissa toimiva väestö	68.8	63.4
Miehet	87.6	81.6
Naiset	52.4	47.2

Jos tarkastellaan kehitystä ikäryhmittäin, voidaan todeta, että vuodesta 1950 vuoteen 1960 oli ammatissa toimivien osuus laskenut 15—19-vuotiaiden ikäryhmässä 63.9 %:sta 50.1 %:iin, mikä Elfvengrenin mukaan osittain johtuu koulutusmahdollisuuksien lisääntymisestä. Myös vanhoissa ikäryhmissä (yli 60-vuotiaat) oli ammatissa toimivien osuus huomattavasti laskenut. Tähän lienee eräänä syynä eläkejärjestelmien yleistymisen, mikä on tehnyt mahdolliseksi aikaisemman eläkkeelle siirtymisen. Ammatissa toimivien 60—64-vuotiaiden osuus oli laskenut 60.7 %:sta 54.3 %:iin ja 65—69-vuotiaiden 47.0 %:sta 33.0 %:iin. Edellä mainittuja lukuja tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon alussa mainittu määritelmien erilaisuus vuosina 1950 ja 1960.

Vuoden 1960 lukuja tarkasteltaessa havaitaan, että ammatissa toimivien miesten osuus oli suurin 25. ja 65. ikävuosien välillä, jolloin se vaihteli 79.1

*) Elfvengren, Elisabeth: **Yrkesverksamheten i olika åldersgrupper.** Geron XVI. Vammala, 1964, ss. 19—30.

%:sta 97.5 %:iin. Koulutuksen voidaan useimpien miesten osalta olettaa päättyneen 25. ikävuoteen mennessä, ja 60. ikävuoden jälkeen alkavat sairaudet, eläkkeelle siirtyminen ym. syyt vaikuttaa ammatissa toimivien osuuden pienenemiseen. Ammatissa toimivien naisten määrä sen sijaan oli suurin 20—24-vuotiaiden ikäryhmässä; vastaavan ikäryhmän kaikista naisista kuului 60.7 % ammatissa toimivaan väestöön. Vielä 60-vuoden iässä oli 84.7 % miehistä ja 43.1 % naisista ammatissa toimivia, mutta 65. ikävuoteen mennessä heidän osuutensa oli laskeutunut miehillä 61.6 %:iin ja naisilla 24.0 %:iin.

Kaupungeissa ja kauppaloissa oli ammatissa toimivien 25—60-vuotiaiden naisten osuus huomattavasti kohonnut 1950-luvulta lähtien, mikä osoittaa, että naiset ovat yhä suuremmassa määrin alkaneet työskennellä kodin ulkopuolella. Sama ilmiö on todettu myös muissa maissa, mm. USA:ssa ja Ruotsissa.

Vuonna 1960 oli maamme kaikista naimisissa olevista naisista ammatissa toimivia 45.0 %, mikä luku lienee korkeimpia Euroopassa, Neuvostoliittoa ja muita itäblokin maita lukuun otta-

matta. Esimerkiksi Ruotsissa kuului vuonna 1960 naimisissa olevista 30—34-vuotiaista naisista vain 28.5 % ja 40—44-vuotiaista 29.5 % ammatissa toimivaan väestöön. Suomessa olivat vastaavat luvut 48.1 % ja 52.0 %.

Verrattaessa ammatissa toimivan väestön osuutta kaupungeissa ja kaupaloissa sekä maalaiskunnissa vuonna 1960 todetaan, että maalaiskunnissa kuului 65—69-vuotiaista miehistä 59.4 % ja kaupungeissa ja kauppaloissa 41.5 % ammatissa toimivaan väestöön; vastaavat luvut olivat naisilla 21.3 % ja 15.7 %. Yli 70-vuotiailla miehillä oli ammatissa toimivien osuus maalaiskunnissa 33.5 % ja kaupungeissa ja kauppaloissa 16.8 % sekä naisilla 8.5 % ja 4.5 %.

Alle 25-vuotiaiden ammatissa toimivien miesten osuus oli huomattavasti pienempi kaupungeissa ja kaupaloissa kuin maalaiskunnissa, mikä johtunee kaupunkien paremmista koulutusmahdollisuuksista. Naisten kohdalla tilanne oli päinvastainen, sillä naisille oli kaupungeissa ja kaupaloissa työpaikkojen tarjonta, nimenomaan kaupan ja palveluelinkeinojen piirissä, suurempi kuin maalaiskunnissa.

Rahastovajauksen luottovakuutus eläkevakuutuksen yhteydessä

Työntekijäin eläkelain 13 §:n 1 momentin mukaan eläkevastuun jättäminen täyteen kattamatta on periaatteessa ollut mahdollista eläkevakuutuksessa lain voimaantulosta lähtien niinkuin se on aina ollut mahdollista eläkesäätiöissä eläkesäätiölain nojalla. Yksityisen TEL-vakuutuksenottajan kohdalla mainittu menettely on kuitenkin ollut mahdollista vasta viime vuodesta lähtien, jolloin sosiaaliministeriö vahvisti vakuutusyhtiöille rahastovajauksen hyväksymisessä noudatettavat perusteet.

Rahastovajausta varten on Eläketurvakeskuksen luottovakuutusjärjestelmässä myös ollut alusta alkaen erityinen luottovakuutusmuoto, jolla lain edellyttämällä tavalla varmistetaan katetta vailla oleva osa eläketurvasta. Tämän luottovakuutuksen ehtoihin on Eläketurvakeskuksen hallitus vastikään vahvistanut eräitä muutoksia, jotka lähinnä helpottavat luottovakuutusten hoitamista vahvistettuja perusteita vastaavasti. Samalla on uudistettu lomakkeita, joilla Eläketurvakeskukselle annetaan tietoja luottovakuutusta varten.

Eläkesäätiöjärjestelmän merkittävänä etuna on pidetty sitä, että siinä eläturvan rahoittaminen voi tapahtua siinä tahdissa kuin se yrityksen talou-

den kannalta on tarkoituksenmukaista. Vastaava mahdollisuus tuloksen tasaukseen on nyt myös vakuutusyhtiöiden asiakkailta, koska rahastovajauksen salliminen yhtiössä merkitsee samantyyppistä joustavuutta eläketurvan rahoituksessa kuin vastuuvajauksen salliminen eläkesäätiössä.

Rahastovajausta varten tarvittava luottovakuutus on suuressa määrin yhdenmukainen takaisinlainauksen luottovakuutuksen kanssa. Niinpä sen vakuutusmaksukin on riippuvainen yrityksen velkaisuudesta sekä rahastovajauksen suuruudesta. Asteikko, jonka mukaan rahastovajauksen luottovakuutusmaksu normaalitapauksessa määrätään, on kuitenkin keskimäärin 50 % korkeampi kuin vastaava takaisinlainauksen luottovakuutuksen asteikko. Myös korotettuja tai alennettuja asteikkoja sovelletaan erikoistapauksissa. Erityisesti on syytä mainita, että korotettua asteikkoa sovelletaan uuden yrityksen ollessa kysymyksessä, koska Eläketurvakeskuksella ei ole mahdollisuuksia arvostella uuden yrityksen elinkelpoisuutta. Eläketurvakeskukselle toimitettu asiantuntijan suotuista kannattavuuslaskelma voidaan kuitenkin ottaa huomioon.

Rahastovajauksen salliminen tuo

Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan toiminnasta

Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunta on ehtinyt tämän vuoden kuluessa antaa lausuntonsa 25 asiassa. Viimeaikoina käsitellyistä tapauksista mainittakoon seuraava.

Vuonna 1900 syntynyt eläkkeen hakija oli ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa erässä yli 20 vuotta, viimeksi TEL:n alaisessa työsuhhteessa 7. 3. 1960—22. 12. 1962. Tämän jälkeen hän oli ollut kolmessa LEL-työsuhhteessa, joista viimeinen oli päättynyt 30. 5. 1964. LEL:n alaisissa työsuhhteissa hän oli saanut ansioita yhteensä 5.958 markkaa. Eläkkeen hakija oli marraskuussa 1963 lääninhallitukselle tekemässään hakemuksessa vaatinut, että

hänen TEL-työnantajansa velvoitettaisiin hänelle maksamaan huoltoapulain 5 §:n mukaista elatusta. Työnantaja oli lääninhallituksen pyydettyä häneltä vastineen ilmoittanut, että hakijalle ryhdytään maksamaan hänen vaatimaansa elatusta 1. 12. 1963 lukien 62,50 markkaa kuukaudessa. Sittemmin lääninhallitus oli velvoittanut työnantajan suorittamaan huoltoelätusta, jonka alkamisajankohta ja määrä pysytettiin sellaisina kuin edellä on mainittu.

Syksyllä 1964 tekemässään eläkehakemuksessa hakija vaatii kaikkien yllä mainittujen työsuhhteiden perusteella työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä. Hakemuksessaan hän ilmoitti tulleen työkyvyttömäksi toukokuussa 1964. Lääkärintlausunnosta kävi selville, että hakija sairasti yleistä valtimonkovetustautia, keuhkojenlaajentumaa ja selkärangan nivelrikkoa, jotka sairaudet olivat antaneet oireita jo vuodesta 1956 lähtien. Työeläkehakemus oli tehty aikaisemmin käytössä olleelle lomakkeelle, jossa ei ollut erityistä kysymystä siitä, valitseeko hakija huoltoapulain 5 §:n mukaisen elätyksen työeläkkeen sijasta. Asiakirjoissa ei ollut muutakaan merkintää, josta tällainen valinta olisi käynyt ilmi.

myös mukanaan epäterveen mahdollisuuden huonosti menestyvän yrityksen tilinpäätöksen kaunisteluun. Tämä edellyttää luottovakuutuksen antajalta erityistä varovaisuutta, mistä johtuen luottovakuutuksen järjestäminen ei voi käydä aivan yhtä joustavasti kuin esimerkiksi takaisinlainauksen kohdalla. Siten mm. edellytetään, että luottovakuutusta ryhdytään järjestämään hyvissä ajoin ennenkuin rahastovajausta alkaa kertyä.

Neuvottelukunnalta oli tiedusteltu, milloin eläkkeen hakijan sairauden ja milloin hänen työkyvyttömyytensä on katsottava työeläkelakien mielestä alkaneen. Asiasta keskusteltaessa neuvottelukunta totesi, että hakija oli tosin 1. 12. 1963 lukien saanut huoltoapulain 5 §:n mukaista elatusta. Tätä seikkaa ei kuitenkaan ollut pidettävä merkityksellisenä hakijan sairauden eikä työkyvyttömyyden alkamisajankohtia määriteltäessä, kun otettiin huomioon, että lääninhallitus oli velvoittanut työnantajan maksamaan sannonnutta elatusta ilmeisesti työnantajan tosiasiallisesti antaman suostumuksen mukaisesti tutkimatta lähemmin sitä seikkaa, oliko hakija työkyvytön. Niinikään todettiin, että hakija oli jälkeen 22. 12. 1962, jolloin hän lopetti työnteon ensimmäisellä työnantajallaan, työskennellyt lähes yhtäjaksoisesti aina toukokuun loppuun 1964 saakka ja saanut mainittuna aikana ansioita, joilla hän oli kyennyt itsensä elättämään. Tämän vuoksi neuvottelukunta katsoi, että hakija oli LEL:n tarkoittamassa mielessä saanut työkyvyttömyytensä pääasiallisena syynä olevan sairauden ja tullut työkyvyttömäksi toukokuun

lopulla 1964. Näin hakija oli neuvottelukunnan käsityksen mukaan oikeutettu 1. 6. 1964 alkaen LEL:n mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Niinikään oli neuvottelukunnalta kysytty, miten hakijan työeläkeoikeus määräytyi, kun otettiin huomioon lääninhallituksen huoltoelatuksen maksamista koskeva päätös. Neuvottelukunta totesi näyttävän ilmeiseltä, ettei eläkkeen hakija ole ollut selvillä huoltoelatuksen ja työeläkkeen vaihtoehtoisuudesta. Tämän vuoksi katsottiin, että eläkelaitoksen olisi, mikäli työeläkkeen valitseminen saattaisi olla hakijalle edullisempi, varattava hänelle tilaisuus suorittaa valinta. Jos hakija valitsisi työeläkkeen, olisi siitä neuvottelukunnan mielestä vähennettävä, mitä hän samalta ajalta on saanut huoltoelatuksena, ja tämä osa eläkkeestä maksettava elatuksen suorittaneelle työnantajalle. Jos taas huoltoapulain 5 §:n mukainen elatuksen suorittamista jatkettaisiin, olisi eläkelaitoksen työnantajan hakemuksesta suoritettava elatusta maksavalle työnantajalle työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvo soveltaen TEL 23 §:n säännöksiä ja niiden nojalla annettuja määräyksiä.

Uusia yleiskirjeitä

Yleiskirje n:o 8/65 koski eläkelaitosten keskinäisen vastuun selvittämistä varten tarvittavia tietoja v:lta 1964 sekä eräitä tilastotietoja v:lta 1964. Yleiskirje jaettiin kaikille työeläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 9/65 käsitti uuden eläkehakemuslomakkeen, työeläkkeen

hakijoiden neuvonnan ja eläkehakemusten toimittamisen eläkelaitoksille. Jakelu tapahtui kaikille työeläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 10/65 koski vuosilta 1962—64 suoritettavaa lopullista maksua ETK:n kustannusten korvaamiseksi. Yleiskirje jaettiin kaikille työeläkelaitoksille.

Ennakkotietoja eläkkeensaajista 31. 3. 1965

Eläketurvakeskukseen saatujen ennakkotietojen mukaan olivat TEL- ja LEL-eläkkeiden lukumäärät ja keskimäärät 31. 3. 65 seuraavan taulukon mukaiset. Keskimääräisissä eläkkeissä havaittava selvä nousu, verrattuna eläkkeisiin 31. 12. 64, johtuu lähinnä indeksikorotuksista ja 1. 1. 65 voimaan tulleen lainmuutoksen johdosta vanhoille ikäluokille tulleesta korotuksesta. Esim. LEL-vanhuuseläkkeissä on näiden yhteisvaikutus n. 250 %.

I TEL-eläkelaitosten myöntämät eläkkeet Vanhuuseläkkeet

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimäär. eläke mk/kk		
	M	N	Yht.	M	N	Kaikki
Eläkevakuutusyhtiöt	1.825	1.238	3.063	162,86	74,12	127,00
Eläkekassat	183	134	317	168,75	81,59	131,91
Eläkesäätiöt	970	476	1.446	150,96	86,65	129,79
Yhteensä	2.978	1.848	4.826	159,35	77,89	128,16

Työkyvyttömyyseläkkeet

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimäär. eläke mk/kk		
	M	N	Yht.	M	N	Kaikki
Eläkevakuutusyhtiöt	1.993	1.292	3.285	154,67	93,07	130,44
Eläkekassat	176	173	349	177,83	104,45	141,46
Eläkesäätiöt	759	465	1.224	174,02	106,34	148,31
Yhteensä	2.928	1.930	4.858	161,08	97,29	135,73

TEL-eläkelaitosten eläkkeitä kaikkiaan

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimäär. eläke mk/kk		
	M	N	Yht.	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	2.978	1.848	4.826	159,35	77,89	128,16
Työkyvyttömyyseläkkeitä	2.928	1.930	4.858	161,08	97,29	135,73
Yhteensä	5.906	3.778	9.684	160,21	87,80	131,96

II LEL-eläkelaitosten myöntämät eläkkeet

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimäär. eläke mk/kk		
	M	N	Yht.	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	868	54	922	52,68	37,98	51,82
Työkyvyttömyyseläkkeitä	3.021	162	3.183	94,91	72,73	93,78
Yhteensä	3.889	216	4.105	85,48	64,04	84,36

III Työeläkkeitä kaikkiaan

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimäär. eläke mk/kk		
	M	N	Yht.	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	3.846	1.902	5.748	135,28	76,76	115,91
Työkyvyttömyyseläkkeitä	5.949	2.092	8.041	127,48	95,39	119,12
Yhteensä	9.795	3.994	13.789	130,54	86,52	117,78

Kortfattade sammandrag ur artiklarna

En ändring till det bättre för pensions-sökandena

Ända från det arbetspensionssystemet och arbetspensionslagarna trädde i kraft, har pensioner enligt detta system utbetalats. Arbetstagaren får inlämna sin pensionsansökan till den pensionsanstalt han önskar, och enligt lag är denna skyldig att vidarebefordra ansökan till rätt anstalt. Genom samarbete mellan pensionsanstalterna och arbetsgivarna har det hela löpt smidigt. Antalet pensionärer ökar dock snabbt — observeras bör, att deras antal ökades med det dubbla under senaste år — och utvecklingen går i samma riktning med allt snabbare fart. Det var egentligen strävan, att få till stånd en smidigare betjäning av pensionssökandena än hittills, som ledde till det förslag om samarbete, som Pensions-skyddscentralen framförde till penninginrättningarna och posten och som gav till resultat, att även dessa inrättningar från månadskiftet maj—juni tar emot pensionsansökningar och även vid behov ger råd och anvisningar beträffande ansökan. Systemet är så pass nytt, att det ännu är för tidigt att yttra sig om det. Utifrån sett verkar dock systemet vara i skick, och förbättringar kan alltid genomföras. Till det nät av mottagningsställen, som olika inrättningar och firmor bildat över hela landet, erhöles genom denna nyordning ytterligare över 4.000 platser för mottagning av pensionsansökningar.

Inom varje kommun finns således nu ett flertal ställen, där arbetstagaren kan utvärta sitt pensionsärende och erhålla erforderliga blanketter och anvisningar. Denna betjäningsform, som omfattar hela landet, torde vara tillräcklig för en lång tid framåt. Penninginrättningarna och posten är gamla bekanta för envar, ligger i allmänhet nära till för alla och torde vara lätta att hitta till. De har dessutom från tidigare på ett eller annat sätt haft kontakt med arbetspensionsanstalterna och pensionssökandena. Det något nya och främmande, som måhända finns i denna utvidgade verksamhet, berör personalen vid expeditionsdisken. För pensionssökandena innebär det nya systemet enbart fördelar.

Ändring av invaliditetsbegreppet enligt folkpensionslagen

Hittills har såsom arbetsoförmögen enligt folkpensionslagen betraktats person, som

till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada är oförmögen att dra försorg om sig genom arbete, som motsvarar hans krafter och färdigheter. I avsikt att mildra förutsättningarna för erhållande av invaliditetspension har ifrågavarande stadgande i folkpensionslagen ändrats medelst lag, som trädde i kraft den 1 juli 1965.

Enligt det nya stadgandet skall såsom arbetsoförmögen anses ”den, som till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada är oförmögen att utföra sitt sedvanliga arbete eller annat därmed jämförligt arbete, som med beaktande av hans ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga en skälig utkomst”. Liksom även tidigare skall såsom arbetsoförmögen alltid anses ”den, som är varaktigt blind eller oförmögen att röra sig, ävensom annan, som till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada varaktigt är i ett sådant tillstånd av hjälplöshet, att han icke kan komma till rätta utan annans hjälp”.

Vid en jämförelse framgår, att det nya invaliditetsbegreppet enligt folkpensionslagen i huvuddrag sammanfaller med invaliditetsbegreppet enligt APL och KAPL. Stadgandena rörande invalidpension i de nämnda lagarna skiljer sig från varandra närmast i två avseenden. Enligt APL och KAPL förutsättes för erhållande av invalidpension, ett år. I folkpensionslagen ställs som regel inga krav visavis arbetsoförmågans varaktighet, vilket kommer sig därav, att rätt att erhålla folkpension föreligger först sedan rätten att erhålla dagpenning enligt sjukförsäkringslagen upphört. För erhållande av invaliditetspension enligt folkpensionslagen måste likväl förutsättas, att invaliditeten kan antagas fortgå under minst en utbetalningsperiod d.v.s. en månad. — Den andra olikheten består däri, att folkpension beviljas tidigast från följande månad efter den, under vilken ansökningen gjordes, medan däremot invalidpension enligt APL och KAPL beviljas från invaliditetens början, likväl icke retroaktivt för längre tid än ett år från det ansökningen gjordes.

För erhållande av invaliditetspension fordras enligt de nya stadgandena i folkpensionslagen, att följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Sökandens rätt att erhålla dagpenning enligt sjukförsäkringslagen skall ha upphört (eller ansökningen om dag-

penning ha förkastats). Med anledning av samma sjukdom erlättes dagpenning till utgången av kalendermånaden före den månad, varunder antalet dagar, för vilka dagpenning erlättes skulle stiga till 300.

- Arbetsförmågan skall ha nedgått till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada. Betingas arbetsförmågan av ovilja till arbete eller av brist på arbetsmöjligheter, kan invaliditetspension icke beviljas. Psykopater och alkoholister kan endast i undantagsfall anses berättigade till invaliditetspension.
- Arbetsförmågan skall i allmänhet enligt medicinsk bedömning ha nedgått med minst hälften.
- Sökanden skall vara oförmögen att utföra sitt sedvanliga arbete eller annat därmed jämförligt arbete, som med beaktande av hans ålder, yrkesskicklighet och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga en skälig utkomst. Med sedvanligt arbete bör förstås det arbete, den försäkrade utförde den längsta tiden av arbetsdagen och varav han får sin huvudsakliga utkomst. Bli han på grund av arbetsförmågans nedgång tvungen att avstå från extra arbeten eller övertidsarbeten, grundar detta ingen rätt till invaliditetspension. Vid bedömningen av hurudant det med den försäkrades sedvanliga arbete jämförliga arbetet bör vara, för att det skall kunna anses vara lämpligt, bör observeras, att ju äldre han är, ju längre han arbetat i samma yrke och ju mer specialiserad hans bransch är, desto mera begränsade är de för honom lämpliga arbetena. Arbetet torde kunna anses trygga en skälig utkomst, om arbetsförtjänsten utgör åtminstone hälften av den tidigare arbetsinkomsten. Har en försäkrad, som blivit oförmögen till sitt tidigare arbete, omskolats för ett nytt yrke, skall såsom för honom lämpligt arbete anses även arbete i det nya yrket och därmed jämförligt arbete.
- Är sökanden varaktigt blind eller rörelseoförmögen eller befinner han sig varaktigt i sådant tillstånd av hjälplöshet, att han icke kan komma till rätta utan annans hjälp, beviljas invaliditetspension oberoende av hans eventuella arbetsförmåga. Tillståndet kan betraktas som varaktigt, om det sannolikt kommer att fortgå minst två år och en ändring till det bättre även därefter är osäkert.

Pensionsanstaltens utlåtanden till besvärmyndigheterna och deras åtgärder, då pensionärerna medelst besvär anhängninggjorts vid besvärinstans

Pensionsanstalten borde då besvär anförts, vid ingivande av bemötande till besvärmyndighet fästa uppmärksamhet vid, huruvida besvär inlämnats inom föreskriven tid, samt speciellt uttala sig beträffande de omständigheter, som i besvärsskriften anförts som grund för ändringsansökan. I utlåtandet bör också nämnas, huruvida ärendet gäller pension enligt minimivillkoren eller eventuell tilläggs pension, varvid i sistnämnda fall även bör framgå, om tilläggsförmånen är registrerad eller icke. I den händelse tilläggsutredning erfordras för ärendets behandling, ankommer det på pensionsanstalten att anskaffa denna.

I praktiken har inträffat, att pensionsanstalt med anledning av ändringsansökan givit nytt beslut i ärendet och insänt detta samtidigt med bemötandet. Pensionsnämnden anser dock, att så icke borde ske. En dylik åtgärd av pensionsanstalten kan nämligen leda till, att hos sökanden uppstår osäkerhet därom, vid vilken instans hans pensionsärende egentligen handlägges. Dessutom kan ifrågasättas, om arbetspensionslagarna tillåter ett sådant förfarande.

Pensionsanstalterna har motiverat sitt förfarande med hänvisning till stadgandet i APL 21 a §:s 2 moment, enligt vilket även pensionsanstalt kan, utan hinder av tidigare beslut, handlägga ärendet ånyo, då fråga är om beviljande av förvägrad förmån eller utökande av redan beviljad förmån. I lagrummet har pensionsanstalt beretts möjlighet att under givna förutsättningar själv ändra sitt tidigare beslut. I litteraturen anses allmänligen, att ärende på grund av anförda besvär upphör att vara anhängigt vid den myndighet, som givit beslutet. Då besvär leder till, att ärendets behandling i första instans upphör, har pensionsanstalt inte rätt att med återopande av stadgandet i APL 21 a §:s 2 moment ändra sitt tidigare beslut. Denna ståndpunkt intar bl.a. folkpensionslagens 45 § i dess ändrade lydelse av den 4. 11. 1960, vilke ändring ansågs nödvändig just på den grund, att "egen rättelse" inte kunde verkställas, sedan besvär anförts.

Av ovan anförda framgår, att pensionsanstalt icke äger rätt att ändra sitt tidigare givna beslut innan besvärstiden gått till ända. Därtill förutsättes, att pensionsanstalt hos försäkringsdomstolen eller hos pensionsnämnden gör förfrågan därom, huruvida ändring söktes eller ej. Om besvär icke anförts, kan pensionsanstalt ändra sitt tidigare beslut. Om däremot i beslutet

sökts ändring, och pensionsanstalt själv önskar rätta beslutet, torde det mest ändamålsenliga vara, att pensionsanstalten anhaller om återförvisning av ärendet, varvid besvärinstansen handlägger ärendet i brådskande ordning.

Säsongsfluktuationer inom KAPL-arbetsbranscherna

Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (KAPL) stiftades med tanke på sådana arbetsområden, för vilka kortvariga arbetsförhållanden, på grund av säsongsfluktuationer, är kännetecknande, t.ex. lantbruks-, skogs-, byggnads- och hamnbranschen. När pensionsystemet nu fungerat omkring tre år har KAPL-redovisningsuppgifter inkommit till arbetsförhållanderegistret, som skötes av Pensionsskyddscentralen med tillhjälp av datamaskiner, för en tillräckligt lång tid för att möjliggöra en mätning av fluktuationerna inom de olika arbetsbranscherna, samt en jämföring av konstaterad fluktuation med Arbetsmarknadsundersökningsbyråns uppgifter om arbetsinsatser.

Betraktelsen grundar sig på den statistikkörning av registret, som verkställdes av Pensionsskyddscentralen i mars 1965. Den färskaste 12-månadersperioden 1. 9. -63—31. 8. -64 togs härvid under analys. Emedan den lämpligaste säsongvariabeln, nämligen den tid, arbetstagaren varit i arbete, på grund av registreringstekniken icke stod till förfogande, har man till säsongsfluktuationsindikator utvalt det antal arbetstagare, som månatligen inregistreras i kassorna. För att underlätta jämförelser har antalen arbetstagare förvandlats till indextidserier, vilkas baspoängtal utgörs av betraktelseperiodens månatliga medeltal.

Säsongsfluktuationer förekommer inom alla arbetsbranscher, och detta framgår som en svag böljning i indexkurvorna, i vilka ett tydligt maximum respektive minimum för varje år kan urskiljas. Starkast är säsongsfluktuationen i skogsbranschen, ty index för skogskassans arbetstagarantal varierar med ± 45 poäng från medeltalet. Registreringstekniken föranledde dock, att den inom skogsbranschen i allmänhet i januari—februari inträffande ”smala” toppen i arbetsinsatsen fördelas i KAPL relativt jämnt från december till juni. Inom de branscher, som har närmare anknytning till årstiderna, nämligen lantbruket och hamnbranschen, är fluktuationen mindre och varierar inom lantbruket med ± 40 och i hamnbranschen med ± 20 poäng från medeltalet. En ännu lindrigare fluktuation kan noteras inom den största

KAPL-branschen, ty index för antalet i byggnadskassan registrerade arbetstagare varierar med blott ± 5 poäng från medeltalet. Inom byggnadsbranschen uppnås toppen i juni—juli i likhet med lantbruket och hamnbranschen.

Trots att man inom de arbetsområden, som är representerade av arbetspensionskassorna, kunde konstatera tydliga säsongsfluktuationer, försvinner dessa helt och hållet, om man betraktar arbetsområdena som en KAPL-helhet. Här inverkar avgörande det faktum, att för det första är säsongsfluktuationen i den största, dvs. byggnadsbranschen, relativt liten, och för det andra inträffar nedgången i dess arbetstagarantal lämpligt ungefär samtidigt, då man i den näst största branschen, dvs. skogsbranschen, uppnår toppen i arbetstagarantalet. Skogsbranschens vikt i hela KAPL understryks ytterligare av, att i hela KAPL sammangår tre maxima med skogskassans motsvarande. Det må till slut konstateras, att det är svårt att urskilja en egentlig, 1 år omfattande säsongsfluktuation, varvid index för KAPL-arbetstagarantalet med skäl kan anses vara en temporär variabel, som månatligen varierar med ± 10 poäng från sitt medeltal.

Pensionsålderns inverkan på pensionskostnaderna

Pensionskostnaderna utgör en viktig faktor vid övertänkandet av en ändamålsenlig pensionsålder. I artikeln betraktas pensionsålderns inverkan på pensionsutgifterna i löntagares pensionssystem. Som utgångspunkt har valts ett pensionssystem, som omfattar ålders-, invalid- och familjepensioner. Alders- och invalidpensionerna utgör 60 % av lönen. I familjepensionen ingår en änkepension på 30 % av lönen och en för under 18-åriga efterlevande barn utgående pension på 6 % av lönen. Ur tabell 1 framgår medelst utvalda beräkningsantaganden erhållen pensionsutgift för olika slag av pensioner i procent av de anställdas löner vid pensionsåldrarna 60, 63, 65 och 67 år. Siffrorna avser en sådan situation, då pensionssystemet redan är i full verksamhet. I tabell 2 framställs för samma pensionsåldrar proportionstal, som belyser pensionsutgiften. Tabell 3 innehåller de proportionstal, som belyser pensionsutgiften när den finska folkpensionen har beaktats som en minskning av ålders- och invalidpensionen. Att sifferserien här är brantare än föregående beror på, att folkpensionsåldern i Finland är 65 år. Genom att generalisera kan man på grund av det ovsagda konstatera, att pensionsålderns

nedsättande med ett år betyder en höjning på ca 10 % av kostnaderna för ålders- och invalidpensioner. Beaktas även familjepensionerna, är skillnaden i kostnaderna något mindre.

Antalet yrkesarbetande i olika åldersgrupper

Elisabeth Elfvingren har gjort en undersökning om den yrkesarbetande befolkningens fördelning enligt ålder och kön. Undersökningen baserar sig på folkräkningarna 1950 och 1960. Som huvudsakligt yrke betraktades i undersökningen regelbundet heltidsarbete samt sådant deltidsarbete, till vilket användes minst hälften av den normala arbetstiden inom ifrågasvarande yrke. Av skilda orsaker är uppgifterna i sagda års folkräkningar inte fullt jämförbara.

Vid en granskning av olika åldersgrupper kan man konstatera, att andelen yrkesarbetande mellan 15 och 19 år minskat, vilket torde bero på ökade utbildningsmöjligheter. Tendensen var liknande vad de grupper beträffar, som fyllt 60 år, antagligen på grund av, att pensionssystem blivit allmänna. Siffrorna från 1960 ger vid handen, att andelen yrkesarbetande män var störst i åldrarna 25—65 år, och procentsatserna växlade härvid från 79,1 % till 97,5 %. Kvinnornas andel var däremot högst i åldersgruppen 20—24 år, i vilken 60,7 % var yrkesarbetande. Ännu vid 60 års ålder yrkesarbetade 84,7 % av männen och 43,1 % av kvinnorna.

I städer och köpingar hade andelen yrkesarbetande kvinnor i åldrarna 25—60 år betydligt stigit jämfört med 1950-talet, vilket även kunnat konstateras i USA och Sverige. År 1960 var 45 % av de gifta kvinnorna yrkesarbetande, och denna procentsats torde vara en av de högsta i Europa. I landskommuner hörde till kategorin yrkesarbetande män i gruppen 65—69 år 59,4 %, och i städer och köpingar 41,5 %. Motsvarande siffror för kvinnor var 21,3 % och 15,7 %. Andelen yrkesarbetande män under 25 år var i städer och köpingar avsevärt mindre än i landskommuner. Vad kvinnor beträffar var läget det motsatta, vilket får sin förklaring i utbudet av arbetstillfällen.

Kreditförsäkring för reservbrist i samband med pensionsförsäkring

Den i pensionsstiftelserna tillätna smidigheten vid pensionskyddets finansiering är möjlig även i försäkringsbolagen, förutsatt att för reservbristen tecknats kreditför-

säkring i Pensionsskyddscentralen. Nyligen har till pensionsanstalterna utdelats den ifråga kommande kreditförsäkringens nya villkor, samt till försäkringen anslutna blanketter, som innehåller några förändringar jämfört med de tidigare.

Kreditförsäkringen för reservbrist överensstämmer i stort med kreditförsäkringen för återlåning. Den förras försäkringspremie är dock högre. Vidare förutsätter reservbristens karaktär större försiktighet av kreditförsäkringsgivaren än vad fallet är vid återlåning.

Om socialskyddets utbredning i världen

(Artikeln publicerades i föregående nummer)

Efter andra världskriget har man överallt i världen fäst stor vikt vid att öka socialskyddet. Lagstiftningsarbete gällande detta har under de gångna 20 åren gjorts i nära nog alla jordens länder. Enligt den utredning, som forsknings- och statistikavdelningen vid USA:s socialskyddsförvaltning (Social Security Programs Throughout the World 1964) gjort, fanns det i början av senaste år bland jordens 125 stater 112 sådana, där åtminstone något av följande till socialskyddet hörande 5 områden ordnats medelst lag: 1) ålders-, invalid- och familjepensionssystem, 2) sjuk- och moderskapsförsäkring, 3) arbetsolycksfallsförsäkring, 4) arbetslöshetsförsäkring och 5) familjebidragssystem.

Enligt figur nr 1 har lagstiftningen om socialskydd hunnit längst i Europa. Av Väst-Europas länder har i alla utom i Portugal socialskydd på samtliga områden redan ordnats. I Portugal saknas tillsviðare arbetslöshetsförsäkringen. Detta gäller även de öst-europeiska staterna med undantag för Öst-Tyskland, Ungern och Jugoslavien. Utom Europa har system, som omfattar samtliga 5 socialskyddsområden, fåtts till stånd endast i Kanada, Chile, Algeriet, Australien och Nya Zeeland.

Av de länder, vilka ännu i början av senaste år inte alls hade någon lagstiftning gällande socialskyddet, var de flesta asiatiska. Till dessa länder helt utan lagstadgat socialskydd hörde enligt undersökningen 10 av Asiens 35 och 3 av Afrikas 37 stater.

I figur nr 2 granskades förekomsten av socialskyddssystem särskilt för vart och ett av de 5 olika områdena. Efter arbetsolycksfallsförsäkringen följer såsom mest allmänna ålders-, invalid- och familjepensionssystemen, vilka förekommer i 78 länder. Endast i 58 länder omfattade dock systemet alla tre formerna av försäkring.

Sjuk- och moderskapsförsäkring samt familjebidrag synes vara sinsemellan unge-

fär lika vanliga. Sjukförsäkring förekommer i 64 och familjebidrag i 62 länder. Den mest sällsynta formen av socialskydd är arbetslöshetsförsäkringen, som vid början av senaste år förekom i 32 stater, av vilka endast 12 var utom-europeiska.

Den nuvarande förekomsten av socialskydd varierar från land till land inte enbart med hänsyn till de risker socialskyddet täcker, utan även med avseende på de befolkningsgrupper försäkringen berör. I figur nr 3 har denna fråga schematiskt undersökts beträffande ålders- och invalidpensionsskyddet. Därur framgår, att ungefär hälften av pensionssystemen gäller enbart löntagarna och av dessa system berör därtill de flesta endast en del av löntagarna. Begränsningarna kan exempelvis bero på yrke eller på arbetsplatsens storlek, och i en del fall är systemen lokalt begränsade, så att systemet gäller endast en del av landet.

Även beträffande de övriga formerna av socialskydd kan motsvarande skillnader mellan olika länders system påvisas. Man kan konstatera, att förekomsten av en viss form av socialskydd i ett land ingalunda betyder, att socialskyddet skulle gälla landets hela befolkning. Snarast förefaller det som om på ett eller annat sätt begränsade system skulle vara vanligare än allmänna system.

Nya cirkulär

Cirkulär nr 7/65 berörde fastställda ändringar av kreditförsäkringens grunder och av kreditförsäkringsvillkoren. Cirkuläret utdelas till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet enligt APL.

Cirkulär nr 8/65 berörde för utredande av pensionsanstalternas inbördes ansvar erforderliga uppgifter ävensom vissa statistiska uppgifter för år 1964. Cirkuläret utdelades till alla arbetspensionsanstalter.

English Summaries

The Editorial

deals with the acceptance of applications for employment pensions at all financial institutions and post offices. This was agreed at the suggestion of the Central

Pension Security Institute and became effective on May 31, 1965. It gave the insured over 4,000 counters to submit their applications. Banks and the post offices accept the applications, issue the necessary blank forms and, when necessary, help with advice. They forward the applications to the Central Pension Security Institute which distributes them to the pension establishments. The application is considered to have been submitted on the day on which it reaches the Central Institute.

Changed concept of invalidity in the National Pensions Act

The award of an invalidity pension under the National Pensions Act has so far presupposed general incapacity for work. As this has been considered to place too great a limitation on the granting of an invalidity pension, the definition of invalidity in the National Pensions Act has been modified. The amendment to this effect entered into force on July 1, 1965. The chief physician of the National Pensions Institute, Dr Eero Ponteva, says in his article on this question that the conditions governing the award of the invalidity pension will be the same in both the National Pensions Act and the employees pensions acts after the amendment has been made. Both will foresee vocational invalidity. The insured will receive an invalidity pension under the National Pensions Act only after he/she has received for 300 days the daily compensation decreed under the Health Insurance Act. The reduced capacity for work must arise from illness, a defect or trauma. It is presupposed, further, that by medical assessment the capacity for work has been reduced by at least a half. Another requirement is that the insured is incapable of doing his normal work or other comparable work which, for his age, professional skill and other circumstances can be regarded as suitable for him and ensuring him a reasonable subsistence. However a blind person, a person incapable of getting about and a person in a helpless condition is also regarded as incapacitated for work if the condition is permanent.

Seasonal fluctuations in the fields of work covered by the LEL (Pension Act for Seasonal Workers)

LEL, the Pension Act for Seasonal Workers, covering workers in short-term employment, was enacted in 1962 for workers engaged in seasonal work. In Finland,

seasonal work is e.g. agriculture, forestry, building and harbour work, and for each of these branches an employment pension fund was established under the act. The article reports on the index for the labour force registered with the funds over the 12-month period from September 1, 1963 to August 31, 1964. Seasonal variation occurs in all these spheres of employment. It is seen as a slight variation in the index for the registered labour force, with one high and one low per calendar year.

The effect of pension age on pension costs

Pension costs are an important factor in calculating the practical pension age. The article deals with the effect of pension age on pension costs in the wage-earners' pension systems. The point of departure is a pension system which incorporates old age, invalidity and survivors' pensions. The old age and invalidity pension is 60 per cent of the beneficiary's pay. The survivors' pension consists of the widow's pension paid on the husband's death, which is 30 per cent of his pay, and the pension to orphaned children under 18, which is 6 per cent of the pay. Table 1 shows the pension costs for different types of pensions according to selected conditions, in per cent of the pay of those in gainful employment for a pension age of 60, 63, 65 and 67 years. The figures refer to a situation in which the pension system is already in full operation. Table 2 shows the ratios for pension costs for the same pension ages. Table 3 gives the ratios for pension costs when the national pension paid in Finland is deducted from the old age and invalidity pension. The numerical series is steeper than the former as the national pension age in Finland is 65 years. As a rough guide, lowering of the pension age by one year means an increase of about 10 per cent in old age and invalidity pension costs. If the survivors' pension is also considered, the cost of difference is a little smaller.

The gainfully employed population by age groups

The distribution by age and sex of the gainfully employed population in Finland

has been analysed from the population censuses of 1950 and 1960. A general observation is that the total active population had decreased considerably in these 10 years. The decrease in the age group 15—19 years is probably due to improved educational facilities, and in the groups of over 60 years to the general introduction of pension systems. The proportion of active men in 1960 was highest in the ages 25—65, of women in the ages 20—24. Women have begun to work outside the home in an increasing degree. About 45 per cent of married women were gainfully employed in 1960. This percentage is probably one of the highest in Europe, excluding the East Bloc countries. The population ratios of rural districts and population centres and the distribution by age and sex has also been analysed.

Changes in the terms of credit insurance

According to the TEL, Pension Act for Wage Earners and Salaried Employees, the employer may omit to cover the full sum of the pension benefits. This has always been possible in a pension foundation and in pension insurance since the law entered into force. For a private party taking out a TEL insurance, this has been possible since 1964. The Central Institute has a special form of credit insurance for a funding deficit which guarantees the uncovered part of the pension security. Certain reliefs to facilitate practical arrangements have been approved for the conditions in question.

STATISTICAL SURVEY

The employment pension system has been paying old age and invalidity pensions since the employment pension acts entered into force. The system has been in operation for three years and the number of the beneficiaries has begun to increase rapidly. Up to the present, there have been more invalidity pensioners than old age pensioners. The statistics published in this issue shows that the number of old age pension beneficiaries are now beginning to exceed the number of beneficiaries of invalidity pensions, which is a normal development.

TYÖELÄKE on tilattavissa mm. Eläketurvakeskuksesta, os. Kalevankatu 6, Helsinki. Vuosikerran (4—6 numeroa) hinta on 3 mk.